

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaszállítását
 vagy megőrzését nem vállalja.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Iparfejlesztés.

II.

A minap kifejtettük, hogy oly gyárakat kellene felállítanunk, amelyek ne nyomoritanák meg még jobban a kisiparost, hanem inkább befogadnák azt is, és úgy ennek, valamint a köznépnak is munkát, kenyeret adnának.

Valljuk be, hogy a mi félelmünk az új gyáralapítástól nem is oly nagy, mint a mi élethetlenségünk, »uri« idegenkedésünk az iparvállalatoktól! Mert hát nem vagyunk e élethetlenségben abban is például, hogy a mi nyers terményünk van, azt sem tudjuk itt, Magyarországon gyarilag feldolgozni és ezáltal nyers állapotban is jobban értékesíteni?!

Csak néhány oly nyersanyagra mutatunk rá, amelyeket mi itt bőven termelünk és sok-sok ezer vagonnal nem is mi, hanem szintén idegenek viszik ki külföldre; mert mi még a közvetlen kivittől is félünk! Ennél is egy-két közvetítő idegen kereskedő veszi le a maga hasznát is, amíg az a nyers anyag a gyárba kerül. Ott van például a cser! Nemde kevés tehervonattal találkozunk, hogy ne lássuk azokat a terjedelmesen megrakott, ponyvakkal letakart kocsikat? Azokban pedig mind cser van, amit azért

visznek ki külföldre, hogy ott vegyileg feldolgozzák és a nyert kivonatot nekünk is jó borsosan visszaadják!

Most számítsuk csak ki, hogy mennyi hulladéka van annak a sok nyers anyagnak és annak milyen csekély része kerül csak áruként forgalomba és meglátjuk, hogy csupán a hasznavehetetlen részének a szállítási költsége is mily horribilis összeget tesz ki!

Hányszor látunk szintén terjedelmes kocsirakományokat botféle kötegekből is, amelyeket tőlünk potomáron megvesznek és szintén külföldre visznek ki, hogy azokból sétapálcákat és ernyőnyeleket készítsenek!

Már most csak gondoljuk meg, hány kéznek adna mindennek feldolgozása itthon kenyeret, amíg elkészítve, oda és vissza kétszer megvámolva, hozzánk is, mint árucikk, jó drágán visszakerül!

Miért nem maradhatna e munkabér nálunk, a mi iparosaink, a mi munkásaink kezében? Nemde azért, mert — valljuk csak meg őszintén — élethetlenség vagyunk! Féltünk önmagunktól, féltünk a kezdeményezéstől is, és példát sem akarunk venni azoktól az élelmes, praktikus »németektől!« mert azt már a velünk született oktalan büszkeségünk nem engedi meg!

Ezért keletkezhetett az a találó közmondás, hogy »a magyar a maga kárán okul!« Csak az a baj, hogy azok a »németek« meg a mi rovásunkon okulnak!

Svi.

Vatikáni nagykövetség a királynál. Ő felsége tegnap délelőtt háromnegyed-órás kihallgatáson fogadta *Széchen* gróf vatikáni nagykövetet.

Szocialisták agitációja. Ismeretes, hogy a bankcsoport a nyári parlamenti szünet alatt az önálló bank érdekében egész az országban agitációt fejt ki. Több nagy gyűlést vettek így tervbe, amelyek helyét is megállapították. E magyarán mozgalom ellensúlyozására a szociáldemokrata párt erre elhatározta, — hogy ugyancsak a parlament megnyitását vasárnaponként népgyűlést rendez az ország minden nagyobb városában a választói jog mellett. Augusztus elsején, vasárnap, *Pozsonyban, Győrött és Nagyváradon* lesz népgyűlés. A szociáldemokrata pártnak az a terve, hogy a parlament megnyitásának napján országsszerte demonstrációt rendez az általános titkos választói jog érdekében. — Lesz hát gyűlés elég.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Plitvicei tavai.

(*Plitvicka jezera*.)

Írta: Némethy Gyula dr.

A millennium esztendejében jelent meg egy olcsó diszmunka szép nagy antotipikus képekkel, melyek Magyarország szebb helyeit ábrázolják. Ezek között láttam először a plitvicei terasszos tavaknak és a Plitvice-patak nagy zuhatagának képét, mely reám nézve, hogy divatos szólammal éljek valóságos reveláció volt. Fogalmam se volt addig róla, hogy a Karst ilyen büvös-bájos sceneriákat rejt magában, a többi között olyan vizeséseket, melyek a Tatra és Erdély zuhatagait messze fölülmújják, sőt József főherceg szavai szerint elhelyezésükkel, tavakkal való kombinációjukkal európai unikumot képeznek (Das ist wohl ein europäisches Unikum.) Másokat még ez az elterjedt diszmunka se tett figyelmessé a plitvicei mesés vízijátékokra, úgy hogy mikor ismerőseimnek emlegetni kezdtem, hová készülök, Heine Atta Trolljával azt kérdezték:

Wo des Himmels, Meister Ludwig
 Habt Ihr all das tolle Zeug
 Aufgebahrt?

Egyetlen egy professzor barátom tudott róla, nomina sunt odiosa, — de az meg földrajz tanár léteire is Boszniába helyezte Lika Krbava vármegye egyöngyét. Angoloknak nem mernék írni róla, mert azok minden évben fölkeresik ezt a földi paradicsomot, de a magyar közönségnek — annak a résznek is, amely Svájcot járja, idegen földön szórva a pénzét év év után — a magyar közönségnek, mondom bátran írhatok, előtte új dolgokról beszélnek, ego mira poemata pangó.

A plitvicei tavakat, lévén azok a magyar birodalom teljesen vasutalan megyéjében, Lika Krbava megyében, valóban nem könnyű dolog megközelíteni. Hogy is mondja Petőfi?

Mint a szív az első szerelemnek titkát,
 Rejté e kis kunyhót bercek koszorúja;

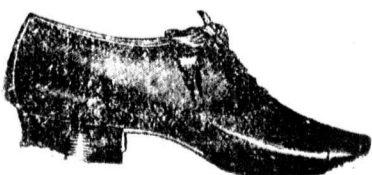
A magyar állam vasutak főmeci vonalának Modrus Fiume megyében lévő Josipdol (József völgye) állomásától 64 kilométernyire kell kocsiznunk, míg a plitvicei Vereínshotelhez* érünk, mely a középső tó, a Kozjak fölött épült. Aki a déliutáni személyvonat al 1 óra tájban érkezik Josipdolra, s mandjárt ráül

* A zágrábi Plitvice-Verein (Akademieplatz 14.) évek óta fáradozik azon, hogy a gyönyörű tövödek vendégforgalmát emelje.

a Vereínsonnibus-ra, bizony sötét este lesz, mire eléri a plitvicei tavakat. Nyolc órai kocsit ez, váltott lovakkal.

De ha egyszer elérte ezt az Istenáldotta helyet, bő kárpótlásban van része, mindent feled. Életének legszebb napjai közé sorolja azokat, melyeket a káprázatos szépségű tavak mellett töltött el. Ritkán pazarol a természet egy helyre annyi báj, szépséget, változatosságot, olyan kimondhatatlan varázst vagy ígéretet, mint e tavak mindössze egy mértföldnyi vidékére. Gazdag buja tenyészetű, szinte érintetlen fenyő és bükkerdő koszoruzta 800—900 méteres hegyek között 15 szebbnél-szebb tó tükre csillog közvetlenül egymás mellett, úgy hogy az egyik tó vize a másikba nem patak, hanem csupa tündéri szépségű zuhatagokkal ömlik, lévén a tavak egymás fölött terrasse-szerűen elhelyezve több mint 120 méter szintvonal különbséggel. A legmagasabban fekvő tó, a Proscanskojezero 625, a legalacsonyabb, a Novakovicen-brod 506 méternyire van a tenger színe fölött.

A tavak nagyságra a legnagyobb változatosságot tüntetik föl. A legfelső a Proscanskojezero és a középső tó a Kozjak egyenkint jó 3 kilométernyi hosszúak, s itt-ott 600 méter szélesek; kisebbek a közbeeső tavak, legkisebbek az alsók, melyek a legvadregényesebb környezetben óriási mészkő és dolomit-szaka-

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja
 érní, úgy cipőszük-
 ségleit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512.

A repülő gép átrepült a tengeren.

Egy Bleriot nevű francia tegnap aeroplánjával átrepült a La Manche-csatornán 23 perc alatt. Ezt az utat a leggyorsabb hajók 60 perc alatt szokták megtenni. A világraszóló eseményről, mely a technikai haladás fényes győzelmét jelenti, a következő táviratok számolnak be:

Calais, július 26. Bleriot reggel 4 óra 35 perckor felszállt aeroplánjával, hogy a La Manche-csatornán átkeljen.

Calais, július 26. Doverből érkezett jelentések szerint Bleriot aeroplánjával ott leszállt.

London, július 26. A lapok doveri jelentése szerint Bleriotnak sikerült aeroplánjával a csatornán átkelni.

Dover, július 26. Bleriot, aki 4 óra 30 perckor reggel szállt fel Calais mellett, 4 óra 53 perckor Dover-Casle közelében egy réten leszállt. Légi útja tehát mindössze 23 percig tartott. A leszállás alkalmával Bleriot lábán megsebesült. E sebet bekötötték. Állapota azonban szükségessé tette, hogy egy közeli szállodába vigyék. Bleriot neje, aki az Escopette nevű francia torpedózuzón követte férjét, 6 óra 50 perckor érkezett Doverbe.

Dover, július 26. Bleriot leszállása után egy hírlapíró előtt a következőket jelentette ki: A heves szél dacára az időjárás kedvezőnek látszott a felszállásra. Amidőn a kísérő hajók már elindultak, én is felszálltam. Órákint 40 mérföldnyi sebességgel haladtam az angol part felé. Tíz percnyi utazás után a francia part eltűnt szemem elől és percekig sem az angol, sem a francia partot nem láttam, mindazonáltal könnyen megtaláltam a helyes irányt Dover felé, különösen amidőn a kastélyt és a dűnéri kikötőt észrevettem. — Bleriot a délnyugoti széllel elröpült a Dover előtt horgonyzó hadihajók fölött, majd keleti irányban átröpült a kastély fölött, ezután két kört írt le és a réten leszállt. A leszálláskor az aéro-

plán nagy erővel ütközött a földre. Bleriot a leszállás után a szállodába ment. Holnap Londonba akar utazni.

Páris, július 26. A lapok nagy lelkesedéssel ünneplik Bleriot felszállását, amelyet a legbátrabb és legfényesebb sikerű légi utazásnak mondanak. A Temps azt írja: Az a nap, amelyen léghajós első ízben kelt át a csatornán, történelmi nevezetességgel bír, amely kiörlhetetlen betűkkel lesz feljegyezve a tudomány és civilizáció évkönyveiben. — Bleriot egy újságíró előtt kijelentette, hogy ozonnal az elindulás után 50 méter magasságba emelkedett. Aeroplánjának stabilitása kifogástalan volt. A mérhetetlennek tetsző tenger színe fölött az volt az érzése, hogy repülőgépe nem mozdul helyéről.

Páris, július 26. Bleriot elhatározta, hogy a London—manchesteri légi utra kiírt 25.000 frankos díjért pályázik. Az angol aero klub elhatározta, hogy azon a helyen, amelyen Bleriot leszállt, emlékoszlopot állít.

Az alispán jogköre.

Az alispánokra van bízva tulajdonképpen a vármegyék autonóm jogainak megőrzése. Ez a jogkör azonban, mint a legutóbbi ellentállás bebizonyította, igen korlátozott és azóta nem lehetett annyira kibővíteni, hogy az most már a vármegyék önállóságának teljesen megfeleljen. Jász Nagy-Kun-Szolnok vármegye törvényhatósága most az első, amely az alispánok jogkörét bővíteni akarja.

Eddig az 1886. évi XXI. törvény cikk intézkedése szerint az alispánok tulajdonképpen nincs joga rendkívüli közgyűlésre összehívni a megye törvényhatóságát. Ez az intézkedés pedig a következőképpen szól.

»Rendkívüli közgyűlést a főispán saját hatáskörében, vagy közgyűlési határozat folytán bármikor, az alispán pedig csak kivételesen, — t. i. ha a főispáni szék üres, vagy ha a főispán akadályoztatva van a mutatkozó szükséghez képest hívhat össze.«

E szerint az intézkedés szerint tehát a közgyűlés összehívásának joga tulajdonképpen csak a főispánra van ruházva. Bármily fontos politikai határozathozatalra, ha az esetleg az uralkodó kormány felfogásával ellentétes, a főispán természetesen nem fogja összehívni. Így megtörténik az az eset, hogy bármily fontos országos érdekű is az a politikai ügy, a vármegye, ha álláspontot akar foglalni mellette, vagy ellene, ezt csakis az évnegyedes közgyűlésen teheti meg, amikor már az ügy tulajdonképpen nem is aktuális.

Jász Nagy-Kun-Szolnok vármegye törvényhatósága a legutóbbi közgyűlésen a fenti okok alapján kimondotta, hogy az alispán jogkörének kibővízése végett lépéseket tesz. A törvényhatóság határozatilag mondta ki, hogy a törvény kiegészítése képen szabályrendeletileg fogja biztosítani az alispánok a rendkívüli közgyűlés összehívására irányuló jogát.

A szabályrendeletben úgy kívánják biztosítani az alispán jogát, hogy ez alispán bármikor hívhat össze rendkívüli közgyűlést ha azt a törvényhatóságnak egyhatodrésze írásban kéri. Ez esetben az alispán 10 nap alatt tartozik a közgyűlést összehívni.

Az így készült szabályrendelet összeállításában van a fentidézett törvényvel, tekintettel azonban arra, hogy a törvény módosítását a legutóbbi nemzeti ellentállás is szükségessé tette, most a törvény cikket módosítani fogják. Ezért a kezdeményező vármegye törvényhatósága kimondotta, hogy átír minden társvármegyéhez, sőt városi törvényhatósághoz is és kérni fogja őket hasonló határozat hozatalra.

A határozat tegnap érkezett meg Bihar-megyéhez, ahol a szeptemberben tartandó közgyűlés tárgysorozatába vették fel. A határozat Bihar-megye közgyűlésén előreláthatólag életre fog provokálni.

dékban foglalnak helyet. A Proscansko jezeroba és a Kozjakbe több kis patak szakad, a legalsó tó a Novakovic-brod vize, a Sastarci nevű fölső sziklacirkuszba ömleszti vizét gyönyörű és impozáns zuhatagokkal, ugyanoda zug bele két kolozális vízeséssel a Plitvicza-patak árja. A Sastarcitól kezdve a dolomit-zakadék falai között rohanó viznek, a tavak letolyásának Korona-patak a neve.

A tavak mélysége is változó, de általában igen mélyek. A Kozjak-tó legnagyobb mélysége 45 méter. Tündéri változatossága a tavak színe. A legsötétebb olajzöldtől kezdve a türkiz-kékig a zöld és kék, valamint a ragyogó acél és ezüstfehérség összes, számlálhatatlan változatait, kimeríthetetlen skáláját varázsolják a csudatavak a megbüvölt szemlélő elé. Van olyan tó, amelynek vize a zuhatagoktól egyre rezeg, vibrál, hullámszik, fodrosodik, van olyan, mely olyan, mint egy óriási acéttükör, melyben megkettőződik a gyönyörű táj képe. Képrázatos a zuhatagok változatossága is, 2—3 méteres zuhatagtól 78 méternyi magasságig (a Magas Tátra ugynevezett óriási zuhataga 40 méter) van itt kisebb-nagyobb; szalag vagy legyező alakú esések mellett vannak olyanok, amelyek

óriási vízmennyiséget egy hatalmas nyálkában vetnek le a magasból. A vízesések gazdagsága egész Magyarországon páratlan; a Sastarci sziklatalánál 20 zuhatag ömleszti a vizét minden oldalról. A Kozjak vagy a Salovac tavon csónakázva egész vízesés sorozat mellett sikamlunk el. A tavak és vízesések káprázatos kombinációja az, ami a plitviczei látványosságokat európai unikummá teszi.

A Tátrában, Erdélyben, vagy Sina de Vale vidéken sokszor órákig elcsátunk egy-egy zuhatagért, a plitviczei tavak mellett ugyszólván ki se jövünk a zuhatagokból, mint az egyszerű zsidó a tiszta ingből.* Az egész gyönyörű tövidék annyi refinement-al van elég közönséges fensíkos hegyvidék közepébe »beállítva«, hogy szinte művészi és nem természetzi szépséget benyomását teszi, mintha csak kiállítás lenne.

Dárga Szerkesztő Ur, aki velem együtt

* Feld ur azt mondja Grünnek: Hallod-e te Grün, hát te már minden nap mulatsz, estély, bál, színház, zsúr chaque jour? Hagyjál el barátom ez burzaszt! Az ember ki se nem jön a tiszta ingből.

átélvezted Plitvicze minden bübáját, mit mondd, hogy ne keveseld a dicséretet, melyet pazar kézzel szeretnék szórni, hogy mód felett halaványnak ne találjad ezt a leírást vagy inkább gyenge választat impressioimnak?!

Mi '61 átvitűnk az end-tail festésre, még csak Plitvicze egéről akarok megemlékezni. Kegyes ég ez, nem hullat olyan zsinóresőt mint az Alpesek, vagy a Tátra ege; nem is olyan zord, hogy eszembe juttassa megboldogult nagybátyámat, kitől sokszor hallottam az alpesi nyaralókra szóló következő itéletet: boldog az, aki nyáron is telet csinál magának. A plitviczei klíma kellemes hűvös, de nem zord, télikabátot nem juttat az ember eszébe júniusban, de nem is huzza le róluunk a ruhát, porral nem alkalmatlankodik, de több napos esőkkel se keserít. Egy-egy kis eső, de utána mindjárt mosolyog az ég.

És az Isten jó, ő nem soká haragszik; Adorgáló felhők torkait bezárván, Ujlag mosolyog, s megengesztelődött Isten mosolygása; tündöklő szívárvány.

Fürdői közönség figyelmébe!

Uzókosarak, bőröndök, kalapkoferok, fürdői ajándéktárgyak, üveg- és porcellántárgyak, esernyő- és sétatokok, harisnyák, övek, női kizitáskák, nyakkendők, pénz-, szivar- és dohánytárcák, tajtékpipák, gyermekjátékok állandóan alkalmi vételárért szerezhetők be.

FRISS ÉS TSA

KORONA ÉS FILLÉR BAZÁR

Nagyvárad Rákóczi-ut

Telefon 130.

Vidéki nyomdatulajdonosok Nagyváradon.

A vidéki nyomdatulajdonosok szövetségének igazgató választmánya vasárnap Nagyváradon tartotta gyűlését, amelyen az ez évi kongresszusra kerülő nagyfontosságú ügyeket készítették elő. Ez alkalomból a magyarországi vidéki nyomdatulajdonosok legkiválóbbjai közül mintegy negyvenen jöttek városunkba, akiket az itteni nyomdatulajdonosok, élükön Láng József kerületi elnökkel és Boros Jenő fogadó bizottsági elnökkel, a legszívesebben fogadtak s nagy körültekintéssel gondoskodtak arról, hogy a vendégek a gyűlés mellett, kellemesen találják magukat városunkban. Fáradozásuknak meg is lett a kívánt sikere, mert a vendégek a legjobb emlékekkel hagyták el városunkat, amelynek fejlődése, haladása meglepte a nyomdatulajdonosokat, kik különben a magyar vidéki lapok kiadói is.

Vasárnap d. e. a kereskedelmi- és iparkamara nagytermében tartotta meg az igazgató választmány gyűlését, Láng József elnöklete alatt.

Láng József elnök üdvözölte a kartársakat, hogy a nyári forróság dacára ily szép számmal jöttek össze. Kegyeletesen emlékezett meg a szövetség alelnökének: Nagy Sándornak haláláról, aki alakulása óta alelnöke volt a szövetségnek. Indítványozta, hogy az igazgatóválasztmány gyűlést felüljárva fejezi ki; az övegyhez részvétiratot intézzen s az elhunyt teletti részvételt jegyzőkönyvbe iktassa. Továbbá kegyelete jeléül az alelnöki állást a legközelebbi közgyűlésig ne töltsék be.

Az elnök indítványát egyhangulag elfogadták.

Ezután az ügyvezető referált az országban tett körutjáról röviden. Mindenütt tanulmányozta a nyomdai viszonyokat, a felmerült panaszokat. Körutjáról részletes jelentést készített. — Tudomásul vették.

Majd a kongresszusra nézve határoztak. Az idei közgyűlés és a kongresszus határidejét augusztus hó 20. és a következő napokra tűzték ki Budapestre. A kongresszusra mintegy 200 részvevő jelentkezett. A tárgyalandó ügyek már mind elő vannak készítve.

Hosszabb időt vett igénybe, míg a szövetség belső ügyeit beszélték meg.

A közgyűlés végén Kner Izidor (Gyoma) indítványára jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak a nagyváradai kartársaknak a szíves fogadtatásért s a kamarának a nagy terem átengedéseért.

Déli egy órakor pompás bankett volt a Vigadó kistermében. Előzetesen megtekintették a Vigadó összes termeit s a legnagyobb elragadtatással nyilatkoztak a nagy terem és a mellékhelyiségek pompájáról.

Az óriási, hosszú asztal pompásan és izléseken volt terítve.

Csak természetes, hogy a szellemes, talpraesett telkösztöntökben sem volt hiány.

Láng József elnök nyitotta meg a pohárköszöntők sorát. A összes rokonszámok egyetértésére, együttműködésére és összetartására ürtette poharát.

Gombos Ferenc (Kolozsvár) rámutatott, hogy ezelőtt 30 évvel Láng Józseffel alakították meg a magyar nyomdászok orsz. egyesületét. A nyomdaiipar felvirágoztatását óhajtja s ez eszme legideálisabb képviselőjét, Láng Józsefet köszönti fel.

Dr. Halász Lajos orsz. képviselő a szocializmust fejtegette s a munkások és munkaadók közötti jóviszony szükségét hangoztatta.

Sas Ede szintén a munkás és a munkaadó

közös érdekével foglalkozott s az egyetértésre ürtette poharát.

Engel Lajos (Szeged) humoros tószóban dr. Halász Lajost éltette.

Kner Izidor (Gyoma) a sajtó munkásait, a pennásembereket köszöntötte fel.

Tószokat mondtak még Klein Samu (Miskolc), Hoffmann Sándor (Debrecen), König Salamon (Szeged), Boros Jenő, Krafft Vilmos (Nagyszében), stb.

A menü és a felszolgálás mintaszerű volt. Az ételek és italok kitogástalan voltáért a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak Benrád Albert vendéglősnak és az édességeikért a Wikus-cukrászda üzletvezetőjének.

A lakomán a hangulatot Hamza Jenő bandájának kitűnő játéka emelte.

Délután fél 5 órakor a társaság kirándult a Püspöktúrdőbe. Megtekintették a pompás fürdőt, majd vacsorához ültek. A kitűnő vacsora alatt a jókedv még fokozódott s a pohárköszöntők egymást érték.

Kernács János fürdőbérő derekasan kitétt magáért s a gazdag ellátás, a pompás ételek és italok teljes elismerést nyertek, aminek a vendégek több ízben kifejezést is adtak. — Éjfél felé kocsikon jött vissza a társaság a városba.

Tegnap délelőtt a vendégek megtekintették a Lévai könyvtárszobát és a város nevezetességeit s a déli vonattal hazautaztak.

Pénzt vagy párnát!

Síralmas panasz érkezett tegnap a nagyváradai pénzügyigazgatósághoz Berettyóújfaluból. A panasz tárgya nem új, azonban ideje volna már azt egy általános intézkedéssel egyszerűsíteni mindenkorra megszüntetni.

A panaszról tudósítónk a következőket jelenti.

Özv. Bodnár Mihályné berettyóújfalui lakos legelőilletéssel volt hátrányban, amit azért nem tudott megfizetni, mert az idejű termést nem tudta értékesíteni. Más helyeken hasonló esetben méltányos szokott lenni a végrehajtó és a tartozást akkor kéri, amikor tudja, hogy lehet a gazdálkodónak pénze. Itt azonban a múlt héten Szatmári Sándor jelenlegi és Grósz Ignác volt végrehajtó megjelentek Bodnárnénál s kihívó magaviseletet tanúsítva a következő szavakkal kezdték látogatásukat:

— Pénzt vagy párnát!

Bodnárné a furcsa parancsra meglepődött s megkérdezte a kellemetlen látogatóktól, hogy mivel tartozik ő, amiért a párnáját akarják elvinni, mire röviden feleltek.

— A legelő illetőség.

— De hiszen most nincsen pénzem, majd aratás után fizetek.

— Nincs pénz, akkor visszük a párnát.

A végrehajtó eme kijelentését követte a tett. A két ember neki esett a legközelebbi ágynak és onnan kilenc párnát rángattak elő, amit össze is csomagoltak és azzal menni készültek.

Bodnárné a végrehajtók elé állott és összetett kézzel könyörgött az embereknek, hogy ne tegyék csuffá a házat, ne vigyék el a párnákat, várjanak, ő meg fogja fizetni a tartozást. Hiába volt minden könyörgése. Ekkor Bodnárné újból kérte a hajthatatlan embereket.

— Legalább ne ezeket a párnákat vigyék,

hiszen azok nem is az enyém, hanem a menyemé, vigyék az én párnáimat.

A végrehajtók, akiket rendőrök is kísérték. eme nem éppen dicséretre méltó ténykedésnél nem hallgattak az asszonyra, hanem menni akartak. Ekkor Bondárné, akit az eset, a község előtti szégyen miatt beszámíthatatlanná tett, kést kapott fel az asztalról és az anyakának szegezte.

Ez az eset egy pillanatra megállította az embereket utjokban és kicsavarták az asszony kezéből a kést. Az asszony ellenkezett és folyton azt hangoztatta, hogy megöli magát, ha elviszik a párnákat. A rendőrök ezután neki estek az asszonynak és a kardhüvelybe, de kezükkel is ütlegelni kezdték. Az eset természetesen nem történt minden zaj nélkül mert csakhamar össze futott a környék. A házba először a Bondárnénál gondozás végett lévő gyermekmenhelyi gyermekek rohantak be, akik éktelen jajgatás között kiáltották.

— Ne öljk meg az anyánkat.

A rendőrök mit törődtek a gyermekek kérésével, ők vitték a párnákat, ütötték az asszonyt, sőt amikor a kis árva gyermekek sirni kezdtek azok közül egyet arcul ütöttek, a másikat félre dobták és így tudtak szabadba jutni.

Bondárné még az utca ajtójáig is utánok futott az embereknek és kérte őket, azonban vesztére, mert az utcán a fenti jelenet ismétlődött meg.

Ezeket mondja el Bondárné a panaszban és kéri a pénzügyigazgatóságot, hogy a brutális módon viselkedő végrehajtók és rendőrök ellen indítsák meg a vizsgálatot.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* **A közlekedési szakszabotóság munkában.** Nagyvárad város szepészeti- és közlekedési szakszabotósága ma, kedden, július 27-én délután 3 órakor a városházán ülést tart. Ez alkalomból a Sas kávéház előtti napvédő-ügye, a Rulikovszky uton levő telkek felosztásának kérdése, Teleky-utca szabályozási ügye, továbbá a Tanítóképző-báza részére kijelölendő telkek kérdése kerülnek megvitatás és véleményezésre.

* **A nyugdíjbizottság ülése.** Nagyvárad városi tisztviselő nyugdíjbizottsága tegnap, hétfőn délután rövid ülést tartott. Bordé Ferenc főjegyző elnöklete alatt dr. Hoványi Géza, dr. Thury László, dr. Baróthy Ákos, Jelinek Géza és Juricskay Barna jegyző voltak jelen. Polcz Lajos I. o. rendőr az orvosi bizonyítvány szerint szolgálatra képtelen. Mivel azonban betegsége állítólag egy betörő üldözése alkalmából teljesített szolgálatában közben következett be, tanuk kihall-

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyszintén állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztyükben. Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad
Rákóczi-ut. Telefon 130.

gátását rendelték el. Ha tényleg szolgálatából kifolyólag kapta betegségét, magasabb nyugdíjat kap. Hasonlóképpen Kutassy Lajos városi tűzoltó nyugdíjazására is elrendelték a vizsgálatot, mert a 39 éves ember állítólag a Kohn Sámuel-féle tüzesetnél kapta gyógyíthatatlan betegségét. — Sipos Imre 82 éves hegyőrt nyugdíjazták.

*** Nagyváradiaik a katolikus naggyűlésen.** A nagyváradiaik kath. kör választmánya tegnap, hétfőn délután dr. Karácsonyi János prépost-kanonok elnöke alatt ülést tartott. Az elnök előterjesztésére a választmány elhatározta, hogy az augusztus végén Szegeden tartandó katolikus orsz. naggyűlésen a nagyváradiaik katolikus kör küldöttség által képviselteti magát. Ezenkívül az elnökség felhívja a kör tagjait, hogy tekintettel a naggyűlés színhelyének közelségére s így a költségek csekélyebb voltára, továbbá a naggyűlés kiváló fontosságára, a kör tagjai közül minél számosabban vegyenek részt a szegedi naggyűlésen. A naggyűlésre eddig is többen jelentkeztek Nagyváradról.

*** Dr Bodor Károly bucsuja.** A biharmegyei és nagyváradiaik orvos-gyógyszerész és természettudományi egyesület dr. Bodor Károly bucsuja alkalmából a Pannónia téli kertjében bankettet rendez. A banketten Nagyvárad intelligenciájának nagy része részt fog venni, urak és hölgyek egyaránt. A bankettre ezideig igen sokan jelentették be részvételüket.

*** Számborovszky Rezső kitüntetés.** A vall. és közokt. miniszter Számborovszky Rezső nagyváradiaik derék tanítót, a pápai aranykereszt tulajdonosát, mint az országos kath. tanügyi tanács tagját, az országos kath. tanügyi terén kifejtett másfélévtizedes hasznos munkásságának elismerésül évenként 200 korona fizetés természetével bíró és nyugdíjba számítható személyi pótlékkal jutalmazta. Közhasznú tevékenységeért már előbb a hercegprímás is elismerő oklevéllel tüntette ki. Gratulálunk.

*** Ünnepe az Orsolya-zárdában.** Szent Anna napján, tegnap a nagyváradiaik Szent Orsolya zárda templomában ünnepélyes istentisztelet volt, abból az alkalomból, hogy a templom főoltára Szent Anna tiszteletére van felszentelve. Az ünnepélyes szent misét Grócz Béla prépost-kanonok, a szent beszédet pedig dr. Mazurek Gyula egyházmegyei iktató tartotta. Az ünnepélyes istentiszteleten a hívek nagy számmal voltak jelen.

*** Halálozás.** Dutka Ákos hírlapíró társunkat, a jeles fiatal poétát, súlyos gyász érte, édesanyjának öz. Dutka Sándorné, szül. Darabanth Gizellának halálával. Az elhunyt urnó temetése tegnap délután nagy részvét mellett ment végbe az úri utcai gyászházból.

*** Brátkától Nagyváradig csolnakon.** Komlóssy József városi tanácsnok, Szücs János és Középegyházi vármegyei társaságában érdekes és merész víziutat tett meg szombaton és vasárnap. Egy teljesen új, 8 méter hosszú nagy csolnakon lejtött a Sebes-Körözsön Brátkától Nagyváradig. Komlóssy tudvalevőleg már megjárta a Duna egy részét csolnakon, de ez a vállalkozása nehezebb és veszélyesebb volt a dunai utnál. Aki ismeri a Körözs ezen részét, az fogalmat alkothat magának az izgatón érdekes és veszélyes utról. A sziklakkal, nagy zuhatagokkal, óriási esésekkel telített mederben állandóan életveszélyben forog, aki könnyű

járműre bizza magát. Szombaton délután Élesdig jutottak, ahol a víz mellett éjjeli tanyát vertek. Vasárnap hajnali 4 órakor folytatták utjukat s délután 5 órakor érkeztek meg Nagyváradra.

*** Köszönetnyilvánítás.** A vidéki nyomdatulajdonosok és hírlapkiadók vasárnapi gyűlésére ideérkezett vendégek ismételt örömeiket és elismerésüket fejezték ki a városunkban tapasztalt szíves fogadtatás és vendéglátás felett. Az elnökség és a rendezőbizottság kellemes kötelességet teljesít, a midőn ez uton köszönetét és elismerését fejezi ki Czipóth Ferenc ur, a Pannónia étterem, Benrád Albert urnak a Fekete Sas étterem tulajdonosának és Kernács János ur, a Püspökfürdő bérőjének a gondos és figyelmes kiszolgálásért, Novemszky Imre ur, »Wikus« udvari szállító itteni üzletvezetőjének pedig a torták és fagyaltok művészi kiállításáért. Nevezett urak előzékenysége és szakavatottságuk nagyban hozzájárultak, hogy vendégeink városunkban tartózkodásukra mindenkor szívesen visszaemlékezni fognak. Láng József elnök, Boros Jenő r. b. elnök.

*** Zay Károly gróf szabadlábán.** A Schwartzer-szanatórium foglyát: Zay Károly grótot tegnap szabadon bocsájtották. Zay Miklós grófné ügyvédmegbízottja dr. Dömötör László tegnap délelőtt 10 órakor megjelent a szanatóriumba s megbízója nevében kérte a gróf elbocsájtását. Ami nyomban meg is történt. A gróf a szanatóriumból szállására, a Fiume hotelbe hajtatott s itt értesítették, hogy börtöndjeit még anyja vitette el szombaton. A hotelből aztán elhajtatott a gróf, aki ma vagy holnap visszautazik a külföldre.

*** Vonatkisiklás.** Váradvelencén tegnapelőtt délután úgy 6 óra tájban a nagyváradiaik főállomástól a fürdőbe indított személyvonat Velencén helytelen váltóállítás miatt kisiklott. Szerencsére sem ott nem voltak utasok a lassan haladó kocsiokban s így igen jelentéktelen az egész eset, mi más körülmények között valóságos katasztrófának lehetett volna okozója.

*** Hare a vásártéren.** Tegnap délután az állatvásártéren Fábán János helyi lakos marhaalkusz Opris János, Opris Jika és Gligor János valamint Gligor Simon közt egy tehéare vonatkozó adás vételt közvetített, amely ügylet lebonyolítása után az egyezségi szerződés részére kikötött 10 kor. alkuszdíjat a vételárból kifogtak. Ezen az eladók és a vevők felbőszültek és neki támadtak Fábának. Fábán Horváth Géza r. tisztviselőhöz fordult panaszszal, ki a panszkodó vidékieket panaszukkal elutasította. A hivatalos helyiségből kijövet Opris szidalmazni kezdte Fábiant, mire ez Oprist fejbe ütötte. A négy oláh erre fellármázta a vásárban levő mintegy 5—600 többi oláht és megrohanták Fábiant azért, hogy meglincseljék. Szerencsére a vásárban levő mézáros legények, valamint Becsey őrmester vezetése alatt gyorsan kivonult 6 rendőr nagynehezen békét teremtettek. Fábának és Oprisnak feje 6—7 helyen be vevő zúzva; súlyos sérülésükkel a kórházba szállították őket. A másik Oprist és a két Gligort letartóztatta a rendőrség.

*** Gyanus haláleset.** A feketeerdei üreghuta egyik hivatalnokának Sándor Bertalannak 16 hónapos leánykája gyanus tünetek között meghalt. Az ügyészség elrendelte a nyomozást.

*** Rejtélyes gyermekgyilkosság.** Átmosdról telefonálja tudósítónk, hogy ott a község határában elterülő mezőn egy gyermekhullát találtak a tegnap reggel munkába állt munkások. A hullát tetemesen módon van megcsontítva, mely világos bizonyossága annak, hogy a gyermek titokzatos gyilkosságának esett áldozatul. A község előjárósága nyomban jelentést tett az esetről s az ügyészség elrendelte a

nyomozást aziránt, hogy a meggyilkolt gyermek mily körülmények között került meggyilkolva a mezőre s ki követte el a gyilkosságot s hogy végül kié a megölt gyermek.

*** A Körözs halottja.** Belényesről értesülünk telefonon: Tippe Tivadar solymosi 24 éves fiatal parasztagda tegnap a mezőn dolgozván, a nagy hőség elől a Körözs habjaiba menekült. Fürdés közben azonban elkapta a sebes folyó s minthogy uszni nem tudott, belefullt a Körözsbe. Holttestét megtalálták s az ügyészség engedelmével eltemették.

*** Alkoholmérgezés.** Csarnóházán tegnap előtt egész nap a kocsimában iddógált Aib György aratómunkás. Az elfogyasztott nagymennyiségű pálinkától, mint ottani tudósítónk írja, az aratómunkás hirtelen rosszul lett s még az nap este meghalt. Az orvosi vélemény szerint a halál oka alkoholmérgezés volt.

*** Rendőri hírek.** (Megszökött cseléd.) Kaufmann Mártonnétól, Szimucz Borbála nevű cselédje, négy napi ernyedetlen szolgálat után tegnap reggel könyvével és ruháival egyetemben megszökött. Asszonya egy 20 koronás arany ellopásával is gyanúsítja. Nyomozás folyamatban van. — (Lopás az uszodában.) Guth Jenő kereskedő segéd tegnap délután a városligeti uszodában fürdött két társával együtt. Fürdés után vették észre, hogy ruhájukból ezüst óra láncsal, 3 kor. 80 fillér pénz és egy kutyafő formájus zsuzsu forma hiányzik. Nyomozás folyamatban van. — (Meglopott vidéki.) Szabó János pusztajlaki földműves e hó 18-án Nagyváradon járván, kabátját s ebben nickel zsebóráját láncsal Oláh Imre piotér műhelyében hagyta megőrzés végett. Tegnapelőtt előkerülvén, órájának hült helyét találta.

*** Művészet a Pannónia-éttermében.** Szenzációs sikerű estének ígérkezik az az előadás, amelyet Royal-Cabaret teljes művész-személyzete rendez e hó 28-án este a Pannónia összes éttermében. Ezen előadás egyben bucsu estéje lesz annak a kiváló művész gárdának, mely élén Nyárai mesterrel, akinek betejezett művészete tán sohasem pompázott oly teljességben, mint ebben a keretben. Rövid idő alatt olyannyira megnyerte a közönség osztatlan tetszését. A társulat tagjainak erős kvalitásai ugyancsak kinőttek a »Zöldfa« szűk keretéből, szinte ennek az illusztrálása céljából vándorol át a társaság Czipót Bémer-téri vendéglőjébe, ahol a város előkelősége »tout Nagyvárad« találkozik. A gárda minden tagja új programmal rukkol ki és a magánszámokon kívül egy pompás új egyfelvonásost is bemutat, melyet a társulat e célra tanult be. Ugy halljuk, néhány vendég művésszel is szaporodik a társaság, mert Kardos Andor, Bihari Laci stb. szintén részt kérnek a nagyszabású est sikeréből. Az előadás fél 10 órakor kezdődik, bővebbet a falragaszok hoznak a közönség tudomására.

*** Kiadó üzleti helyiségek.** Amint a város új iskolái elkészülnek, kivonulnak a legényegyletben iskolának bérelt két helyiségből. Utcára a kapubejárattól jobbra is, balra is tágas helyiségek válnak szabaddá, melyek még jobban fognak megfelelni üzleti helyiségeknek, mint amilyen jók iskoláknak voltak. November 1-re bolthelyiségek kiadók az épületrészek, melyek Teleky-u. 13 szám alatt megtekinthetők. A helyiségek igen nagyok (csaknem száz négyzetméter egy-egy) és aránylag igen olcsók. Bérbevételük ügyében értekezni lehet az egyesület igazgatójánál, Csengery-u. 2. szám alatt az új tanítóképzőben.

x Az Európa-szállodában minden délután 4 órától zene, melyet Ponta Kálmán jó szólólista kitűnő zenekara szolgálta. Ugyanott elsőrangú mozgókép-előadás van minden este, belépődíj nélkül. mai műsor a következő: Próbá gyilkosság (komikus). Gördülő ember (komikus). Szerellem és gazdagság (színes mese). Ásítási pirulák (színes mese). Napoleon és az angol matroz (dráma). Izidor üdülni akar (bohózat). Az örült pikador (szenzációs) 500 méter.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Cigánybáró.
Szerda: A pálinka. (Bihari Ákos első vendégfelléptével.)
Csütörtök: A biboros. (Bihari Ákos második vendégfelléptével.)
Péntek: Tanitónó. (Bihari Ákos bucsufelléptével.)
Szombat: Szulamith.
Vasárnap: délután Tatárjárás, este Ne hagyj magad Schlézinger.

A szabin nők elrablása.

Nyáray Antal, a ki szinpadai babérait a kabarék dicsőségével cserélte fel, tegnap vendégül lépett föl a nyári szinkörben s egyik legkiválóbb alakítását, Kettegi Fridolin vándor szingazgatót mutatta be. Többször volt már alkalmunk látni és méltatni őt ebben a szerepben s most is csak azt sajnálhatjuk, hogy ilyen kiváló színész a breittlihez pártolt, a melyet ugyan most kabareúnak szeretnek nevezni, de azért csak nem más az, mint orfeum.

Nyáray alakítása középpontja volt az egész darabnak s körötte nagy igyekezettel segítettek elő a sikert mindenekelőtt a másik vendégművész, *Béresi Gyula*, ki a szinműiró tanárt játszotta igen jól, továbbá *Tóth, Tóthné, a Hevessy nővérek, Sik és Déssy*. Közönség igen szép számban volt jelen.

—ó.

A pálinka. Holnap szerdán este kiemelkedő eseménye lesz a nyári szezonnak. Egy előkelő, országos nevű színész-városunk szülőtte Bihari Ákos lép föl vendégként és egy frappáns hatású, erőteljes dráma, A pálinka kerül színre ezuttal. A kettys esemény természetesen nagy erővel vonja az aréna felé a színház iránt érdeklődők figyelmét. Ez a minden ízében hatalmas, megrázó erejű dráma az élet reális rajzolásával mindenha szenzáció számba ment, amikor színre került. Ritkán részesül azonban a közönség e nagystílusú szinpadai munka élvezetében, mert a darab főszerepének megjátszása tüneményes kiváltságot igényel a művésztől. Nagyváradon 15 éve nem került a lámpák elé ez a darab, amely egykor itt korszakos sikereket előidézője volt. A közönség emlékezetében bizonyára él még azoknak a feledhetetlen estéknek nagyszerűsége, amelyeken Gaál Gyula csillogtatta e darabban mélyseges művészi erejét. Azóta sem láttuk viszont e darabot. A legnagyobb művészeink félve nyulnak A pálinka főszerepéhez, mert nemcsak művészi erőt, lelki elmélyedést, hanem fizikai energiát is kíván e szerep a színésztől, az idegeket annyira megrázó, súlyos gördülésű ez a szenzációs darab. Bihari Ákos, a Vígsház jeles művésze erős kezekkel tartja e ritka szerepet; nagy sikerei fűződnek ennek eljátszásához. Nagyvárad vendég szereplése alkalmából, mely holnap szerdán kezdődik, ebben a nehéz, fárasztó, minden művészi képességet és minden energiát igénybevevő szerepben fog fellépni Bihari Ákos, ki ezuttal egyik leghatalmasabb alakításával fogja megismertetni az iránta mindig melegen érdeklődő város közönségét. Az előadásra az egész drámai személyzet nagy buzgalommal készül.

Cigánybáró. A vendégjátékok sorában, holnap, kedden este szünet lesz, amennyiben a »Cigánybáró« előadásán vendégművész nem

fog szerepelni. De így is teltházra van kilátás, tekintve a darab kiválóságát és elsőrangú szereposztást. A »Cigánybáró« még azok az operettek közül való, melyet még nem rontott meg az angol darabok látványossága és a francia operettek fejtegetésére állított pikantériája. A zenéje bűbajos, Strauss zene, melyben szinte lüktet az élet harmonikus dala, az érzések szivdobogása. A szereplők közt ott van mondhatni a társulat minden kiváló tagja, F. Károlyi Leona, Diósi Nusi, T. Pogány Janka, Lányi, Sárvári, a férfinévszek közül Toronyi, Kassai, Gózon, Hajnal és Asszonyi.

SPORT.

N. S. E. atletikai versenye.

Vasárnap közepes érdeklődés mellett folyt le a N. S. E. házi versenye. A versenyen elért eredmények általában véve kielégítőek s máris haladást mutatnak. A verseny lefolyása a következő volt.

Magasugrás helyből.

- I. Szeghalmi Bálint 126 cm.
- II. Száhlender Jenő 123 cm.
- III. Szeghalmi Sándor 120 cm.

Súlydobás (junior).

- I. Batlendi István 10.15 cm.
- II. Kőszegi István 9.95 cm.
- III. Vitán Árpád 8.90 cm.

Magasugrás.

- I. László József 152 cm.
- II. László Ferencz 150 cm.
- III. Szeghalmi Bálint 145 cm.
- IV. Véssey Kálmán 145 cm.

Távolugrás (junior).

- I. Kőszegi István 5.55 méter.
- II. Batlendi István 5.50 »
- III. Vitán Árpád 5.01 »

Rudugrás.

- I. Szeghalmi Sándor 250 cm.
 - II. Véssey Kálmán
 - III. Krammer Atajos
- Véssey Kálmán egy kis trening mellett igen szép eredményt érhetett volna el.

800 méteres futás.

(junior) a szigeten körül.

- I. Kezdődi László.
- II. Jónás Károly
- III. Garami Ernő.

200 méteres futás.

- Versenyen kívül első Szegedy Géza.
Versenyben I. Száhlender István.
II. László Ferenc.
III. Véssey Kálmán.

Megjegyezzük ez utóbbi számoknál, hogy a versenyzők kíméltül rossz pályán kénytelenek futni. Véssey a cél előtt 3 méterrel, ép a rossz pálya miatt elesett és súlyos zúzódást szenvedett s így történt, hogy egy mell szélességgel futott be harmadiknak.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara értesítése. A cs. és kir. közös hadügyminisztériumnak 1709—1909 sz. leiratára való hivatkozással, van szerencsénk az érdekelt tudomására adni, hogy a lovaságnál bevezetendő »Szürke lovagló nadrág«-posztó mintája 1 korona beküldése ellenében a cs. és kir. 4 számú katonai ruháraktár parancsuokosságától (Wien, Kaiserebersdorf.) besze-

rezhető Nagyvárad, 1909 július hó 25. Anagyvárad kereskedelmi és iparkamara. Huzella Gyula, kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

Szarvasmarha kiállítás Tenkén
Tenkéről jelenti tudósítónk, hogy ott a jövő hó 29-én nagy szarvasmarha kiállítás lesz. A kiállításon csakis magyar fajú tehenek lesznek kiállítva. A kiállítás három osztályból fog állani. Az első osztályban magyar faj tehenek lesz kiállítva, I. díj 90, II. 70, III. 40, IV. 20 korona. A második osztályban: Magyar faj tehenek borjuval. I. díj 90 II. 80. III. 60 IV. 50 korona. A harmadik osztályban: magyar faj tehenek apaállat I. díj 40, II. 20 korona. A kiállítást Fráter Emil járási főszolgabíró rendezi.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonátözsde határidői.

Budapest, július 26.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdözsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	738.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdözsde 1909. július 26

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1880. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51
Magyar nyeremény sorsjegy kölesön	33.95
Tisza-szap. és szegedi sorsjegy kölesön	90.40

TÁVIRATOK.

Óriási gyártűz Budapesten.

Budapest, július 26. Óriási tűz pusztította el ma a főváros egyik legnagyobb gyártelepét, a Schlich-féle vasöntőde és gépgyár összes épületeit és telepeit. A tűz oka a fővárosban uralkodó rekkenő hőség, melyől az igazgatósági épület kátrány tetőzete tüzet fogott. A tűz 2 órakor tört ki s bár az oltáshoz az egész főváros tűzoltósága, katonaság s a szomszédos gyárak tűzoltósága kivo-

nult, a gyárat megmenteni nem lehetett. Fél háromkor már 5 épület égett. Számítalan a sebesült, köztük Krausz Adolfgyári munkás és Pintér Ferenc tüzoltó, akit egy égő gerenda temetett alá. Öt óraker sikerült a tüzet lokalizálni és a szomszédos épületeket megmenteni. Husz sebesült van, köztük 6 halálos.

A román trónörökös Erdélyben.

Szászrégen, július 26. Tegnap délután a román trónörökös másodszülött fia, Károly herceg kísérettel automobilon Borszékéből Szászrégenbe érkezett. Este a városba egy körsétát tett, vacsora után pedig megtekintette a Villand-cirkuszt. Innen a 22. gyalogezred tisztikara által rendezett táncmulatságra ment és majdnem két óra hosszat gyönyörködött a szebbnél-szebb magyar nótákban, melyeket a kolozsvári honvédegyezred zenekara játszott. A trónörökös ma reggel tovább utazott Brassó felé.

Gyilkos hőség a fővárosban.

Budapest, július 26. A fővárosban ma türehetetlen hőség uralkodott. A mentők szakadatlanul munkában voltak, mert az emberek tömegesen estek össze a hőség következtében. Dinet Ferenc hivatalnok a Váci-úton összeesett, napsurást kapott és meghalt. Tóth Karolin és Weisz Etel varrónők szintén napszurást kaptak és halálosok.

Nagy szerencsétlenség egy kerékpárversenyen.

Zimony, július 26. Az itteni kerékpárpályán tegnapelőtt versenyt tartottak, melyen két versenyző már az első futamnál felbukott. A döntő futamban egyik kerékpározó elvesztette a peacemakerjét, kitért újból és összekötött egy másik versenyzőnek a páncéljával. Ez a pálya szélére került és motorjával beleszaladt a közönség közé. Két felnőtt és egy gyermek megsebesült. Magát a versenyzőt is eszméletlen állapotban vitték el a versenyterületről. — A versenyt azonnal félbeszakították.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece	>	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
Rontó	>	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő	érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő	ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó	>	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece	>	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad	érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad	ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece	>	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó	>	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő	ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Fontó	>	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece	>	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad	érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	20 47

REGÉNYCSARNOK.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

12

— A rossz fajta állat csak akkor megy, ha az ember ostorral üti és ő is e fajtahoz tartozik. Ezt te ép oly jól tudod, mint én, nemde? . . . Kutyából nem lesz szalonna. . . De addig verem, míg a rosszat ki nem vertem belőle.

Uj csapást mért a gyermekekre, ki hangosan felordított. Most Sophie odaugrott bátyjához és kiragadta kezéből a fuldokló Lőrinczet, kit ziháló kebelével karjaiba zárt. — Senki se merjen hozzá nyulni, — kiáltá kihívólag, mert annak velem gyűl meg a baja!

Fél kézzel kinyitotta az udvarra nyíló ajtót és folyton keblére szorítva agyonkínzott öccsét, felsietett a lépcsőn és a gyermek kamrájába zárkozott. Levetkőztette és ágyba fektette. És midőn az ágyban feküdt, letérdelt melléje és Lőrincz érezte nénye közelségét, ki őt csókokkal borította. Felkorbácsolt szíve lassankint lecsillapodott, karjait Sophie k. a nyaka köré fonta; sok ideig ölelték egymást és sirtak együtt.

— Vigasztalódjál kicsikém, mondá végül a néni két csók kíséretében, légy türellemmel, majd ha lefeküdtök, hozok vacsorát.

III.

Dacára a sajátos tettető ócsárlásnak, melylyel Husson Memmie Lőrinczet illette és egész nyíltan haszontalannak tekintette, a gyermek szerencsés tehetségeket mutatott és egyike volt a collegium legjobb tanulóinak. Igen világos eszű, élénk képzelő- és emlékező tehetségű volt és ritka munkaképességgel bírt.

Azonfelül ébredező nagyratörékvése, kitűnési és csillogási vágya folytán panasz nélkül nyelte le a keserű lapdacokat, melyekkel a classica tudomány megszerzése járnai szokott. Csaknem mindig első volt az osztályban és a jutalomdíjak kiosztása emlékezetes és dicsőségteljes napok voltak életében.

Ezen ünnepély a prefectura nagy termében tartott meg, mely ez alkalomra szőnyeggel és zöld galyakkal volt feldiszitve.

Az emelvényen, a könyvekkel és koszorúkkal megrakott asztal körül, a díszruhás tanárok és a város kitűnőségei ültek. A tágas terem ünnepi öltözött szülők töltötték meg. Az első padokon a juvignyi szép nők ültek és leg hátul a nemzeti gárda zenekarának harsány hangjai verődtek vissza a magas boltzaton.

A veres függönyös négy ablakon át az augusztusi nap gazdag biborfenyvet vetett a fekete ruhákra, az egyenruhákra, a zöld galyakra és a tömeg figyelmes arcaira. A tanárok egyike felállott és a kezében tartott jegyzékből messze csengő hangon felolvasta a díjjal kitüntetettek névsorát. Minden felolvasott névre a zene tust adott és a tömeg tapsokban tört ki. Lőrinc padján előrehajolva, lélekzetfojtva, lüktető szívvel figyelt.

Midőn végül a tanár a gyermek osztályához jutott, ez elsápadt és lélekzete elakadt. Egyszerre nevét hirdették ki.

Atlépte a padokat, atvette díját és koszoruját, s azután büszke tekintettel végig mérve a tömeget, felkereste szemével a helyet, hol Sophie néni örömkönnyekeket sirt; odasietett hozzá és nyakába borult. Még átkarolva tartá nénjét, midőn nevét újból említették. Az emelvényhez sietett, mialatt a terem minden zugát tapsvihar rengette meg és a zenekar összecsapta réztányérait. — E diadalmas jelenet az ünnepély tartama alatt hétszer vagy nyolcszor ismétlődött Sophie néni két-három

zsebkendőjét áztatott meg könnyeivel; öccse diadalai egészen elkábitották.

A tömeg róla beszélgetett, az anyák irigkedve szemlélték; halottra a mint köröskörül félig barginan dicséretét susogták és ez ünnepélyes óra elfeledteté ve'e Husson apó minden üdegér, Constance néni minden predikációját s önértetének mindazon sérelmét, melyet az év folytán szenvednie kell.

(Folyt. köv.)

Dr. VÖSEKICS ÁNYOLA

Londoni kiállításon nagy arany éremmel kitüntetve.

DRAGÁN JÓZSEF

angol uri divat szabó

Nagy Sándor-u. 1. Nagyvárad. Cziller áruháza mellett

Nagyvárad-város, Biharvármegye és a szomszédos megyék előkelő uri közönségének legelőnyösebb ruha beszerzési forrása. Szakszerű kivitel. Divatlap vagy egyéni ízlés szerint. Angol, scott, Reichenbergi és bel-földi szövet különlegességek, mosó lüszter és mellény újdonságok :: :: pazar választékban. :: ::

Előnyös ruha-bérlés külföldi mintára berendezve, 2 évre szóló ruhabérlésnél az alanti ruhákat szállítom.

I. csoport negyedévi bérösszeg 80 K

2 tavaszi sacco öltöny
1 nyári divat sacco és mosó töny
1 őszi vagy téli sacco öltöny
1 smoking vagy Ferenc József öltöny
1 felöltő vagy úlszter
1 téli kabát szövet béléssel
1 divat nadrág és 1 divat mellény

II. csoport negyedévi bérösszeg 120 K

2 tavaszi sacco öltöny
1 nyári divat és lüszter öltöny
1 őszi sacco öltöny
1 téli sacco öltöny
1 frakk vagy Ferenc József öltöny selyemmel bélelve
1 Jaquet vagy smoking öltöny
1 felöltő vagy úlszter
1 téli kabát selyem vagy plüssel bélelve
1 téli és 1 nyári divat nadrág
1 divat mellény

III. csoport negyedévi bérösszeg 150 K

2 tavaszi sacco öltöny
2 nyári sacco öltöny
1 nyári lüszter vagy mosó öltöny
1 őszi sacco öltöny
1 téli sacco öltöny
1 felöltő vagy úlszter
1 smoking vagy jaquet öltöny
1 frakk vagy Ferenc József öltöny
1 téli és 1 nyári divat nadrág
1 selyem és 1 divat mellény
1 városi bunda szőrme gallér és béléssel

A III. csoport mindegyike selyemmel bélelve

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota

ALAPTŐKE

1,000.000 korona

Elfogad betéteket.
Előlegel ad értékpapírokra.
Elfogad letéteket őrzésre.
Leszámitol váltókat.

Törlesztéses (amortisatiós)
:jelzálogkölesönöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

URÓPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigorúan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tövében. Minden este elsőrangú mozgófénykép előadás. *Általában saját szüretelésű borok.* Frissen csapolt kőbányai sör. Estéként cigány zene. Kitógástalan magyar konyha. Polgári árak.

Új üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11 évi praksziszom után** épület-üvegezési és képkerekezési üzletemet **Olaszi, Szt. János u 2.** Gram-házban

megnyitottam.

Fő törekvésem, hogy a n. é. közönséget tartós munkámmal és szolid kiszolgálással megnyerjem. — Épület-üvegezést és képkerekezést a legnagyobb pontossággal teljesítem, üvegporcellán, konyha edényeket jutányos árban szolgállok. A n. é. közönség pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Duhopolszky) Alajos.

Kecskeméthy István

étterme, sórcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak.

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat újonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugy szintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hívós és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zene mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlelője.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.

Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos
Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

Tisztelettel értesítem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett elvállalok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös árakért. Nemkülönböztetve mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint céget a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-
utca 46 szám — Jó fiúk
tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra
azonnal megjelenek.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Képes levelező-lapot

csak

Benkő

antiquariumában lehet igazán
nagy választékban kapni

Nagyvárad, Rakóci-ut.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű
helybeli és vidéki közönség becses
tudomására, hogy

Nagyváradon, a Rakóci-ut 3. sz. a.

Weinstock-fele óra, látszer és
:: fényképező cikkek üzletet ::

átvettem, melyben ezen áruk nagy
választékát raktáron tartom és azo-
kat jóállás mellett pontosan javítom.
Főtörökvesem, hogy a mélyen tisz-
telt közönség bizalmát kiérdemljem,
miért is becses partfogást kérve va-
gyok mély tisztelettel

PETRI ÁRPÁD

órásmester, látszerész és műszerész.
«KODAK» gépek és filmek kizáró-
lagos raktára Nagyvárad és Bihar-
megye részére.

A »Nagyváradai Első Kölesönző és Takarékszövetkezet« 1. évi július hó 1-én, Nagyváradon a Bémer-téri Foyvár-ház első emeletén megkezdte működését és megnyitotta az **első 3 és 6 éves évtársulatait**. Alulírott igazgatóság felhívja a város és vármegye közönségét a szövetkezet kötelekébe való belépésre.

A Nagyváradai Első Kölesönző és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetét fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetétet is jegyezhet.

Befizetések a szövetkezet helyiségében eszközlendők. Vidékiek a befizetésre postai csekklapot kapnak. A »Nagyváradai Első Kölesönző és T. szövetkezet« tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyűjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölesönöket nyújt, kezesség mellett kötelezvény vagy váltóra, ingatlanokra betáblázás mellett. Ezen kölesönök a heti befizetésekkel, melyek a befizetőnek kamatoznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 év időtartam alatt. Minden tag a belépéskor annyi kölesön felvételére van jogosítva, a mely összeget törzsbetétéivel befizetni kötelezett. Egy törzsbetét 3 év alatt 150 kor, 6 év alatt 300 kor, hiteltre jogosít. Abefizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében. Beiratkozások a »Nagyváradai első Kölesönző és Takarékszövetkezet« Bémer téri helyiségében tejesíthetők.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G :

Lukács Ödön
Nagyvárad városi tanácsos, alelnök.

Száhlender Károly
nagybirtokos, elnök.

Dr. Sarkadi Lajos
ker. és iparkamarai titkár, alelnök

Aufricht Mór
termény kereskedő.

Dr. Grösz Menyhért
kir. törvényszéki orvos.

Dr. Rezső Mór
ügyvéd.

Blayer Lajos
földbirtokos, (P.-Pernyes.)

Lichtmann Menyhért
birtokos (Monos-Petri.)

Szmazsenka Ernő
vasuti igazgató.

Barta Béla

Dr. Mártonffy Marczel

Dr. Thury László
Nagyv. városi tisztii főügyész.

a Bihar-Szilágyi olajipar r. t. igazg.

Dr. Fássy Lajos

Dr. Pácz Sándor

Dr. Váruai Ferencz

Biharvármegye tisztii ügyésze.

prem. kanonok, gimn. tanár.

Dr. Popper Akos

a Központi Takarékp. igazgatója.

Dr. Halász Márton

ügyvéd, jogtanácsos.

Állami felügye-
let alatt álló

nagyváradai középiskolai internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére,
Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.

Szigoru korrepotálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 700 kcr.

Az intézet a város **legegészségesebb** helyén fekszik, közel a **taninté-
zetekhez**. Bő tájékoztatást kívánatra küld az intézet **tulajdonosa** és
igazgatója, kivel értekezhetni lehet naponként **9—12-ig**,

Nagyvárad, június hó 22.

Tisza Kálmán-tér 9.

DÉNES PÁL,

intézettulajdonos és igazgató.

Legjobb üdülőhely a Püspök (Szent László) gyógyfürdő.

(Nagyvárad mellett)

A kontinens legdusabb természetes hévíz forrása 26 C. fokú víz. Javalva: rheuma, csuz, köszvény, idegzsába, gyomor és alhasi bántalmak ellen. A legnagyobb kényelemmel berendezett nyári uszoda. Állandó uszómester. 300 hold természetes vadregényes park. A közönség rendelkezésére 127 modern kényelemmel berendezett vendégszoba. Kötöny magyar konyha s tisztán kezelt **saját termésű** gyümölcsök. Zenedíj és curtaxe nincs. Figyelmes, portos kiszolgálás, úgy a szobákban, mint a fürdőben és éttermekben.

Számos látogatást kér tisztelettel:

KERNÁCS JÁNOS

fürdőbérlo.